

Aleksander Sytnik, Andrej Bogucki, Teresa Madeyska

Mustierskie stanowisko Jezupil koło Halicza nad Dniestrem: stratygrafia i kultura

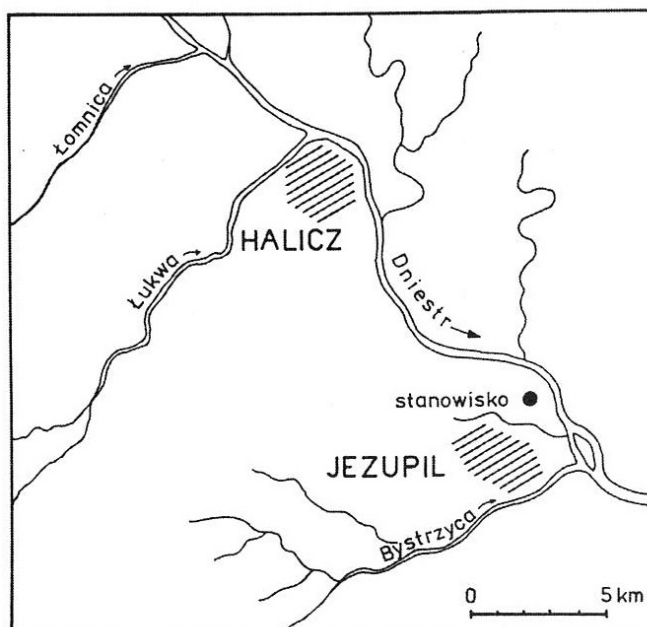
WSTĘP

Do niedawna w strefie pogranicznej między środkową i górną częścią Naddniestrza, koło Halicza, znanych było zaledwie kilka stanowisk mustierskich. Były to przeważnie małe zespoły wyrobów kamiennych, znajdowane w odsłonięciach na wysokich tarasach Dniestru i jego prawostronnych dopływów, ponad kanionowymi częściami dolin.

Pod koniec lat 80-tych A. Bogucki, podczas prac geologicznych, odkrył kilka stanowisk paleolitycznych, między innymi stanowisko mustierskie Jezupil, na których można było zbadać sytuację stratygraficzną znalezisk. W niniejszym artykule przedstawione będą pierwsze rezultaty archeologiczno-geologicznych badań tego stanowiska.

Stanowisko Jezupil jest położone (ryc. 1) około 10 km na południowy-wschód od Halicza, na prawym brzegu Dniestru, na cyplu stopnia tarasowego, w północnej części wsi Jezupil (polska nazwa — Jezupol). Od wschodu cypel ograniczony jest płytkim, starym wąwozem, leżącym 10-15 m ponad tarasem zalewowym, który w tym miejscu ma szerokość do 1,5 km. Miejsce to okoliczni mieszkańcy nazywają „Jencowa Góra”. Tu właśnie, w kopalnej glebie gorochońskiej odsłoniętej w gliniance, A. Bogucki znalazł dwa odłupki i obustronny asymetryczny nóż z łukowymi krawędziami, charakterystyczny dla środkowoeuropejskich zespołów mustierskich (ryc. 5: 2). W latach 1994–1996 A. Sytnik przeprowadził na tym stanowisku wstępne badania wykopaliskowe,

dzięki którym stwierdził istnienie wyraźnej mustierskiej warstwy kulturowej.

Ryc. 1. Położenie stanowiska Jezupil
Fig. 1. Situation of the site Jezupil
Рис. 1. Расположение стоянки Езупиль

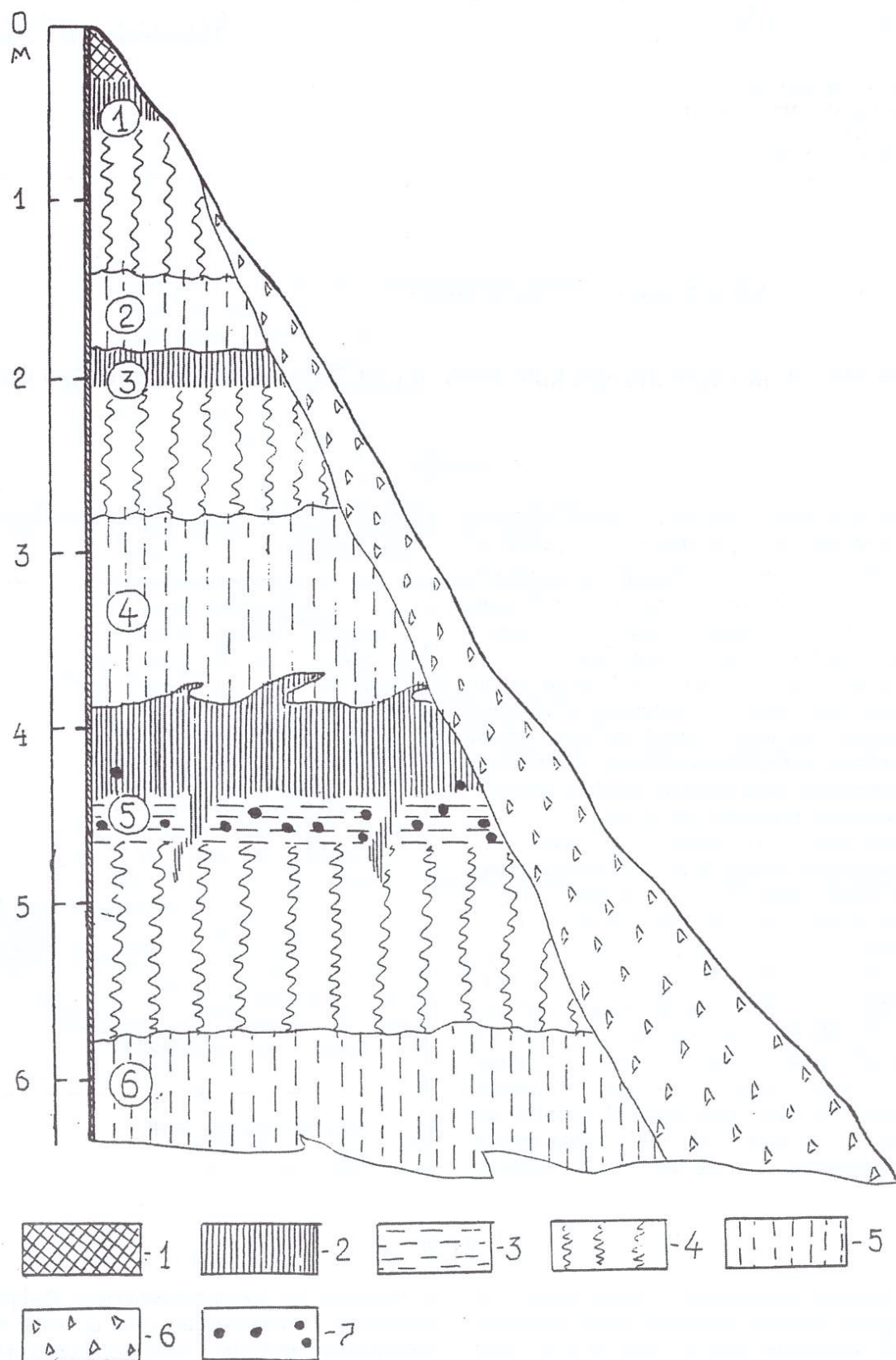
OPIS PROFILU

Numery warstw podano zgodnie z innymi publikacjami A. Boguckiego dotyczącymi stratygrafii lessów Zachodniej Ukrainy (A. Б. Богущкий 1986; A. Bogucki *et al.*, 1994; A. Sytnik *et al.*, 1998).

1. Gleba współczesna, głębokość 0–1,40 m

Ma ona złożony profil. Pod 0,20 m haldy, leży humusowy poziom A₁, grubości 0,40 m. Są to ciemnoszare, makroporowate pyły piaszczyste, bezwapienne. Licznie występują kretowiny, kanaliki po robakach, korzenie. W dolnej czę-

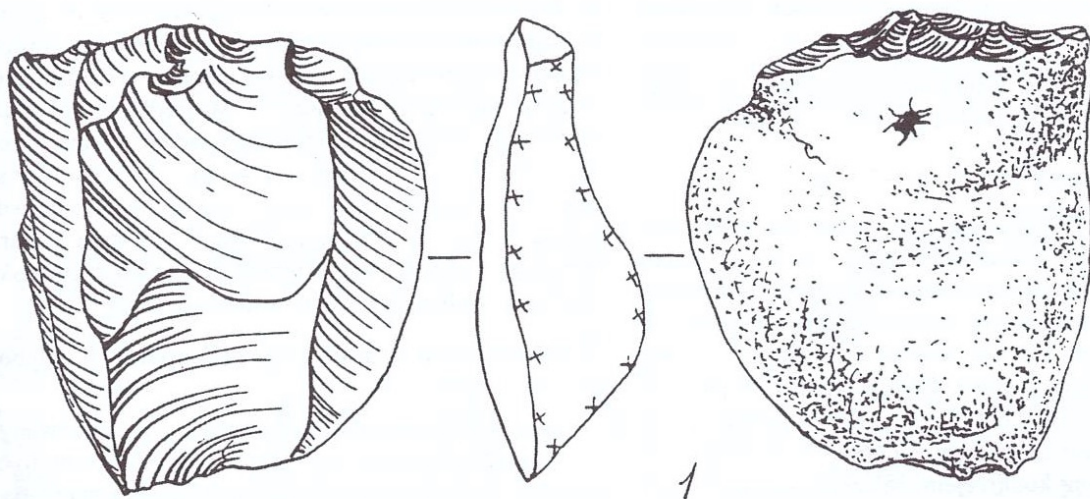
ści widoczne jest lekkie rozjaśnienie — ślad procesu bieli-cowania, a następnie zabarwienie brunatne związane ze stopniowym przejściem w niżej leżący poziom B. W dolnej części poziomu A₁ znaleziono warstwę kulturową związaną z osadnictwem z początków naszej ery. Poziom B, grubości 0,8 m, to brunatno-czerwonawe gliny pylaste, bezwapienne, o pryzmatycznej oddzielności, ze smugami wodorotlenków żelaza. Dolna granica jest wyraźna, wyrażona zmniejszeniem zwięzłości, pojawieniem się węglanów i zmianą struktury.

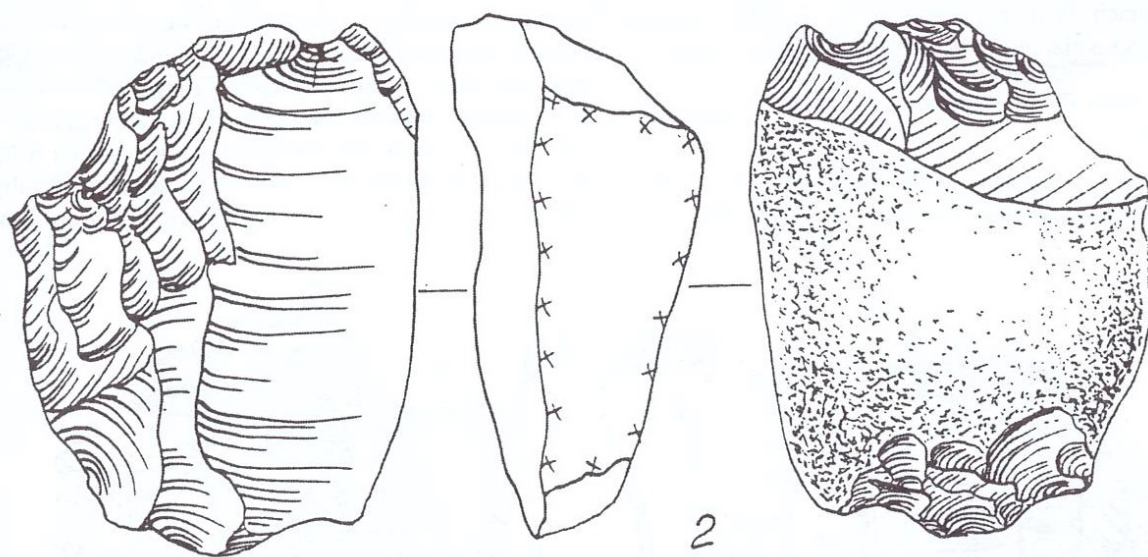
Ryc. 2. Profil osadów odsłoniętych na stanowisku Jezupil. 1 – hałda, 2 – poziom A₁ gleb współczesnej i kopalnych, 3 – poziom A₂ gleb kopalnych, 4 – poziom B gleb współczesnej i kopalnych, 5 – lessy, 6 – osypisko, 7 – miejsce występowania wyrobów archeologicznych. Liczby w kółkach oznaczają numery warstw wg A. Boguckiego

Fig. 2. Profile of sediments of the Jezupil. 1 – waste, 2 – A₁ horizon of fossil and recent soils, 3 – A₂ horizon of fossil soils, 4 – B horizon of recent and fossil soils, 5 – loess, 6 – waste, 7 – archaeological artefacts. Numbers in circles indicate layers signification after A. Bogucki

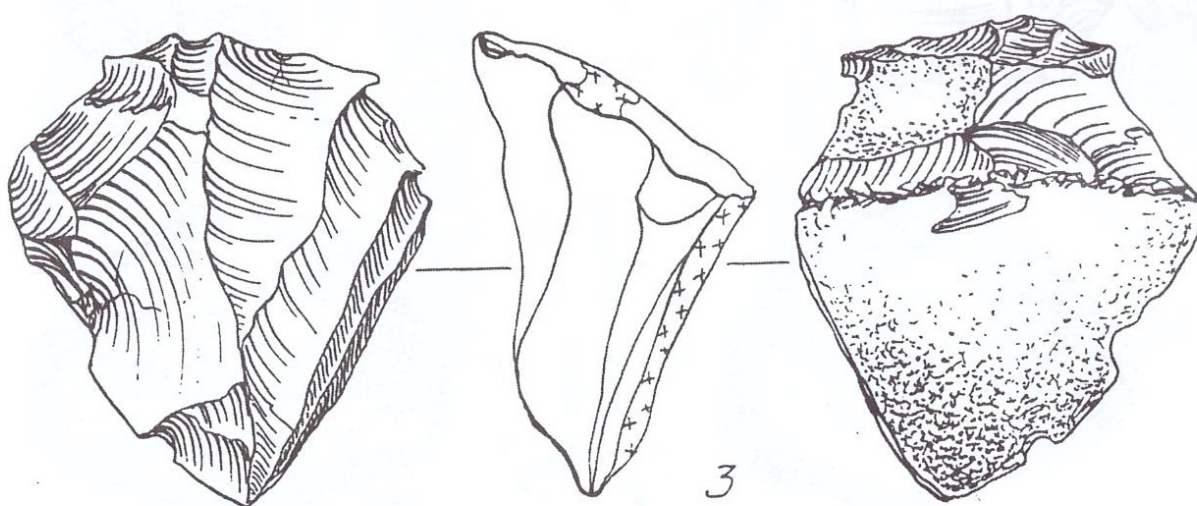
Рис. 2. Профиль отложений на стоянке Езупил. 1 – дерновый горизонт, 2 – горизонт A₁ современной и ископаемой почв, 3 – горизонт A₂ ископаемой почвы, 4 – горизонт B современной и ископаемой почв, 5 – лёссы, 6 – осыпь, 7 – местонахождение археологических изделий. Цифры в кружочках обозначают номера горизонтов по А. А. Богучкову

1

2

3

Ryc. 3. Jezupil. Rdzenie
Fig. 3. Jezupil. Cores
Рис .3. Езупиль. Нуклеусы

2. Górny poziom górnoplejstoczeńskich lessów, głębokość 1,40–1,85 m

Są to szarżółte pyły, jednorodne, węglanowe, z wyraźną oddzielnością pionową. Dolna granica — wyraźna.

3. Gleba dubieńska, głębokość 1,85–2,75 m

Profil genetyczny gleby jest wyraźnie zróżnicowany. Humusowy poziom A_1 ma grubość 0,20–0,30 m, jest szarobrazowy, poprzecinany kanalikami po robakach o średnicy do 2,0 cm i współczesnymi kretowinami o średnicy do 10 cm, wypełnionymi lessem warstwy 2 i materiałem z poziomu A_1 współczesnej gleby. Dolna granica stopniowa. Poziom B, o miąższości 0,6–0,7 m, to zwarte pyły żółtawobrazowe z odcieniem czerwonym, makroporowate, bezwapienne, z czarnymi kongrecjami żelazisto-manganowymi średnicy do 3 mm i kanalikami po robakach. Wtórne wytrącenia węglanu wapnia występują tylko przy szczelinach i w pseudomyceliach. W dolnej części występują kilkucentymetrowe soczewki o ciemniejszym, brązowym zabarwieniu.

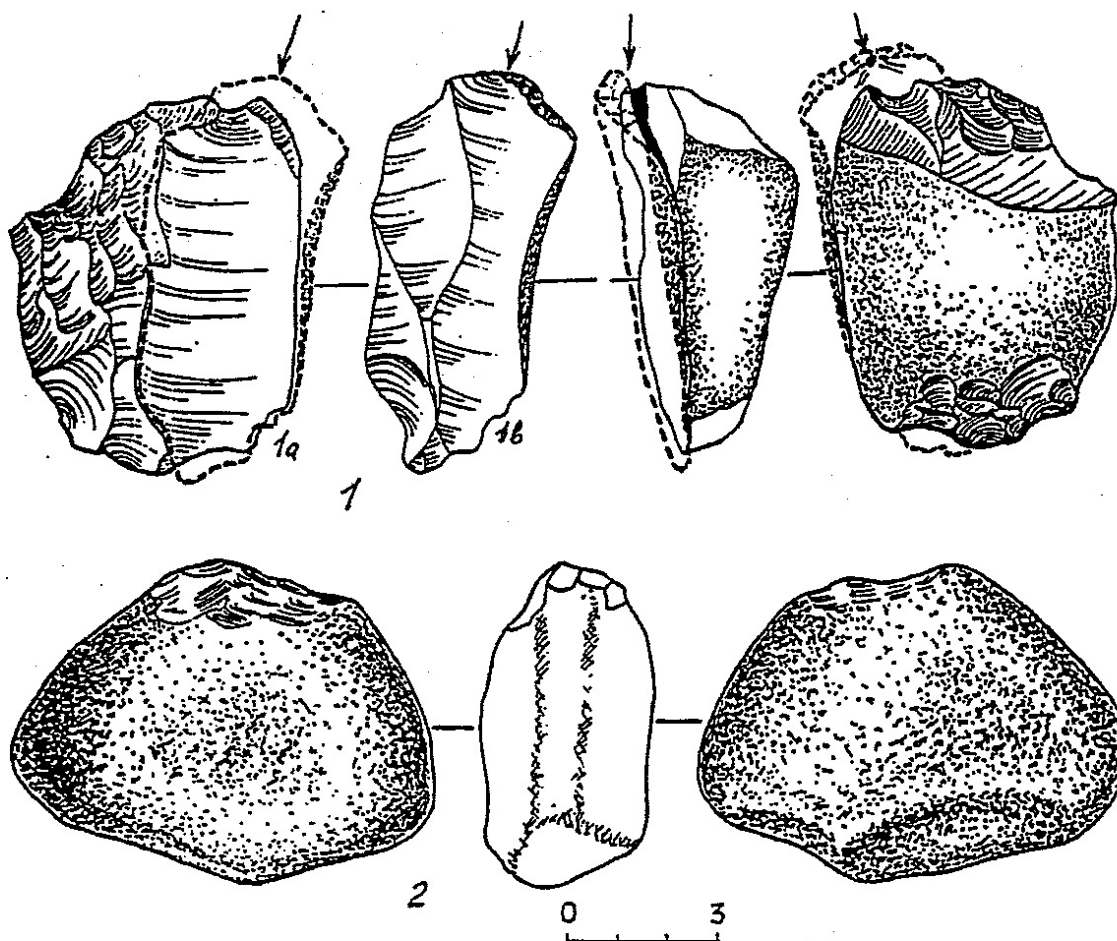
4. Dolny poziom górnoplejstoczeńskich lessów, głębokość 2,75–3,90 m

Jasnobrazowe, miejscami żółte, jednorodne lessy, zwarte, wapienie, ze wzrastającą ku dołowi ilością pseudomyceli.

lii. W dolnej części występują smugi i soczewki o miąższości 5–7 cm, materiału pochodzącego z poziomu A_1 gorochowskiego kompleksu glebowego, świadczące o soliflukcyjnych deformacjach tej części osadów. W środkowej części warstwy znajduje się nagromadzenie czarnych kongrecji manganowo-żelazistych o średnicy 3–4 cm, skupionych w silnie oglejonej wkładce z dużą ilością pseudomyceli. Prawdopodobnie poziom ten można korelować z jednym z czarnych poziomów opisywanych w profilach szeregu stanowisk mazińskich środkowego Nadniestrza.

5. Gorochowski kompleks gleb kopalnych, głębokość 3,90–5,70 m

Kompleks glebowy posiada wyraźnie zróżnicowany profil. Humusowy poziom A_1 o miąższości 0,5–0,6 m, to ciemnoszare z odcieniem brązowym, plamiste, bezwapienne pyły piaszczyste. Występują tu charakterystyczne czarne, żelazisto-manganowe kongrecje o średnicy do 3 mm oraz wtórne węglany w postaci nalotów na ściankach szczelin i pseudomyceli. Eluwialny poziom A_2 , miąższości 0,3 m, jest pyłasto-piaszczysty, plamisty, jasnobrazowy, białawy i jasnoszary z bardzo delikatnymi wytrąceniami związków żelaza i wtórnymi kongrecjami żelazisto-manganowymi o średnicy do 3 mm. W poziomie A_2 występuje większość zabytków, jest to więc warstwa kulturowa. Iluwialny Poziom B o miąż-

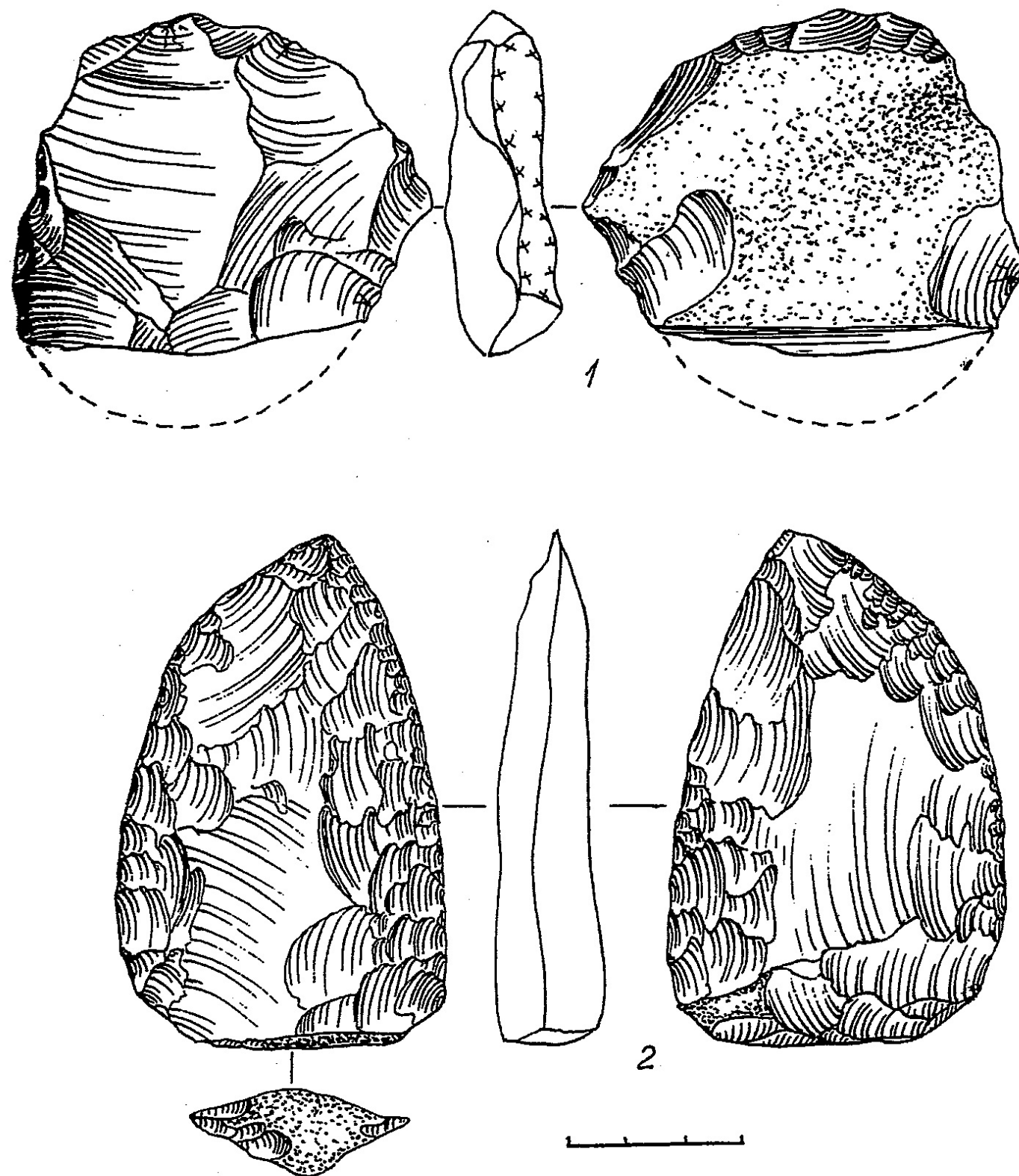
Ryc. 4. Jezupil. Rdzeń z odlupanym od niego odlupkiem i tłuczkiem

Fig. 4. Jezupil. Core with flake and hammer stone

Рис. 4. Езупиль. Нуклеус с отколотым от него отщепом и отбойник

szości 1,1 m dzieli się na dwa podpoziomy. Podpoziom B^I (górny) o miąższości 0,6 m, to gliny pylaste, gruzelkowate, o barwie czerwono-brązowej, ze związkami żelaza, bezwapienne, szczelinowate, z wtórnymi wytrąceniami węglanowymi w szczelinach. Charakterystyczne jest wybielenie

związane z bielcowaniem, widoczne w szczelinach i wzdłuż oddzielności teksturalnych. Podpoziom B^{II} (dolny), o miąższości 0,5 m, jest pylasto-piaszczysty, o zielonawym zabarwieniu, ze śladami intensywnego oglejenia.

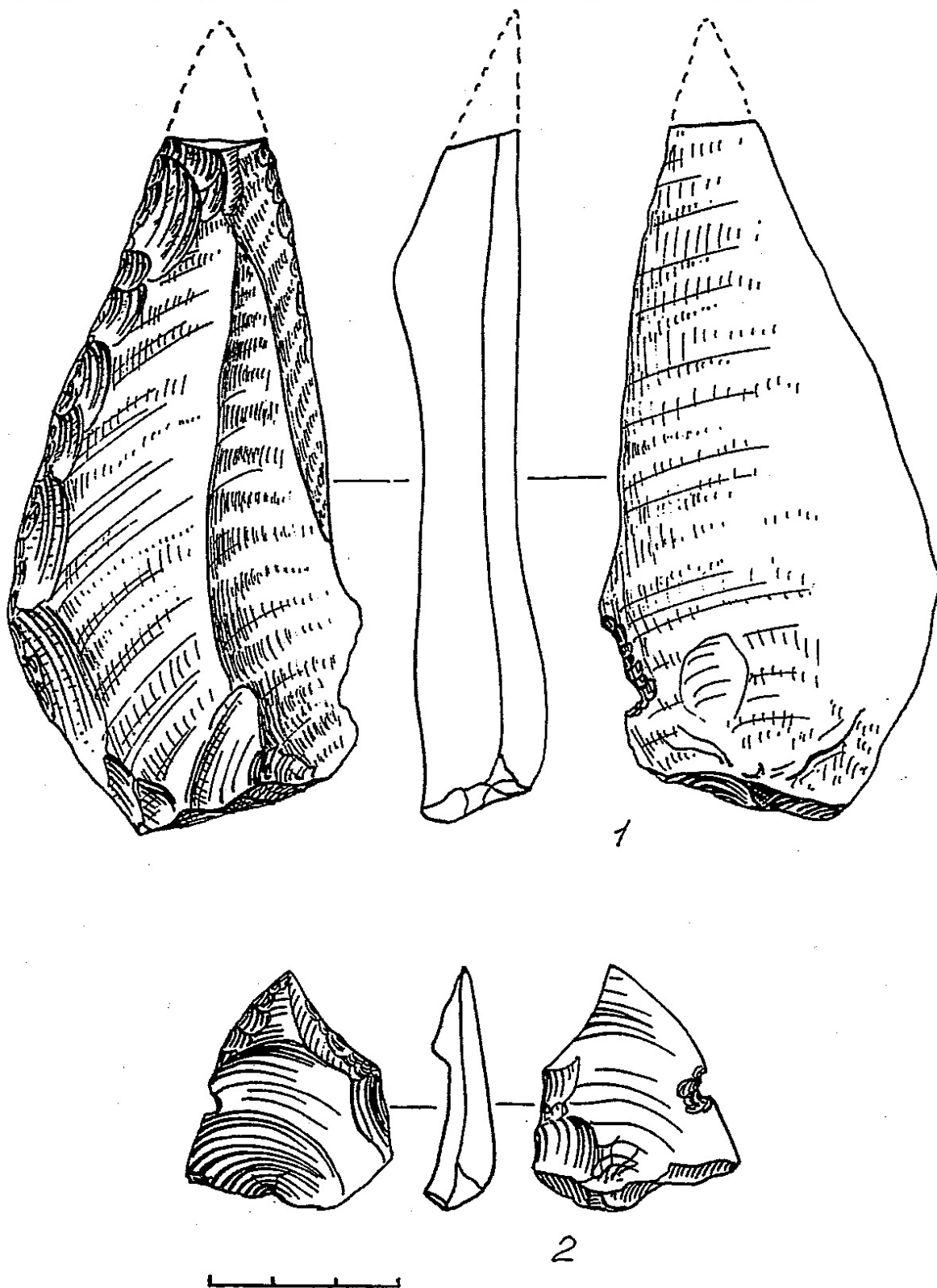
Ryc. 5. Jezupil. Rdzeń i nóż obustronny
Fig. 5. Jezupil. Core and bifacial knife
Рис. 5. Езупиль. Нужлеус и двусторонний нож

6. Górny poziom środkowoplejstoczeńskich lessów, głęb. 5,70–6,30 m (nie uchwycono spągu)

Pyły żółtawo-szare z odcieniem zielonawym, ze śladami oglejenia, z warstwowaniem podkreślonym smugami żelazystymi, których geneza wiąże się prawdopodobnie ze struktu-

rą po lodzie gruntowym (struktura niepełnosiatkowa o wysokości oczek siatki do 2 cm).

Jak wynika z opisu przekroju, mustierska warstwa kulturowa znajduje się w poziomie A₂ gorochońskiego kompleksu glebowego. Charakterystyczny jest brak śladów prze-

Ryc. 6. Jezupil. Ostrza
Fig. 6. Jezupil. Points
Рис. 6. Езуридь. Острия

mieszczania gleby kopalnej i koncentracja artefaktów w warstwie o miąższości 15–20 cm. Zaledwie kilka wyrobów znaleziono powyżej tej warstwy, już w poziomie A₁ kompleksu gorochowskiego, co zapewne było wynikiem procesów mrozowych. Jest to więc wyjątkowy przypadek kulturowej warstwy mustierskiej leżącej w pierwotnej sytuacji stratygraficznej, co ma znaczenie także dla stratygrafii górnego plejstocenu.

Jak wiadomo, na gorochowski kompleks glebowy składają się dwie gleby powstałe w dwu fazach glebotwórczych (A. Б. Богучкий 1986, 1987; Т. Д. Морозова, А. Б. Богучкий 1981; Л. Г. Безусько, А. Б. Богучкий 1986). Jest on bardzo wyraźnie czytelny w profilach, dzięki ciemno-

szarej z odcieniem brunatnym barwie górnego poziomu humusowego o miąższości do 0,5 m, będącego glebą stepową i brązowej albo pomarańczowej barwie poziomu iluwialnego (do 1 m miąższości), dolnej gleby typu leśnego. Często w górnej części gleby leśnej występuje poziom wybielenia o grubości 0,2–0,3 m, będący jej eluwialnym poziomem A₂. Gleba leśna powstała w interglacjale mikulińskim (eemskim), a stepowa w jednym z górnoplejstocenijskich interstadiałów. Na tej podstawie można wnioskować, że człowiek mustierski żył na stanowisku Jezupil w młodszej części interglacjału eemskiego. Klimat ówczesny był podobny do współczesnego (Л. Г. Безусько, А. Б. Богучкий 1986).

MATERIAŁY ARCHEOLOGICZNE

Na przebadanym obszarze 30 m² znaleziono 102 zabytki, rozmieszczone nierównomiernie, 70% z nich skoncentrowane było wokół pozostałości ogniska o średnicy 3,0 m. Zarysy ogniska były słabo widoczne, obserwowano jedynie popiół, węgielki drzewne i przepalone kości. Przeważająca większość wyrobów wykonana jest z dobrej jakości krzemienia turońskiego barwy czarnej lub szarej. Dwa narzędzia — ostrze i nóż (ryc. 6: 1, ryc. 7: 1) wykonane są z drobnziarnistego piaskowca karpackiego, trzy tłuczki wykonano z otoczaków grubziarnistego szarego piaskowca pochodzących z aluwii Dniestru (ryc. 4: 2). Stan zachowania wszystkich wyrobów jest wyjątkowo dobry, krzemienie nie są spatinowane, mają ostre krawędzie i granie. Słabe wyblyszczanie obserwuje się tylko na powierzchniach odlupania krzemienia turońskiego. Dobry stan zachowania materiałów archeologicznych jest wynikiem zapewne szybkiego przysypania osadami. O tym, że leżą one na pierwotnym złożu, świadczy obecność drobnych odlupków nagromadzonych w miejscu obróbki surowca, koncentracja zabytków wokół ogniska, a także mała miąższość samej warstwy kulturowej.

W skład zespołu wchodzi 4 rdzenie, odlupek w kształcie rdzenia, 16 narzędzi, 37 odlupków, 12 wiórów, 30 łusek i małych odlupków, 3 wyroby kamienne. Znaleziono także fragment rogu bliżej nie określonego zwierzęcia kopytnego ze śladami nacinania narzędziem kamiennym. Zespół jest za ubogi, aby przeprowadzić pewne analizy techniczno-typologiczne, lecz pewne wnioski można wysnuć już na tym etapie rozpoznania.

Dwa z trzech rdzeni, to rdzenie lawaluaskie wiórowe, dwupiętowe, z jednostronną odlupnią i wypukłą powierzchnią spodnią pokrytą guzkowatą korą. Jeden rdzeń (ryc. 4: 1) składa się z wiórowatym odlupkiem, ma owalny kształt i dwie skośne pięty. Na drugim rdzeniu lewaluaskim (ryc. 3: 1) widoczne są dwa negatywy odlupków odbitych z przeciwstawnych pięt (drugi nieudany). Trzeci rdzeń (ryc. 3: 3) jest trójkątno-klinowaty z żółwiową praodlupnią i negatywem odlupanego ostrza. Ostatni rdzeń jest typowy, żółwiowy (ryc. 5: 1).

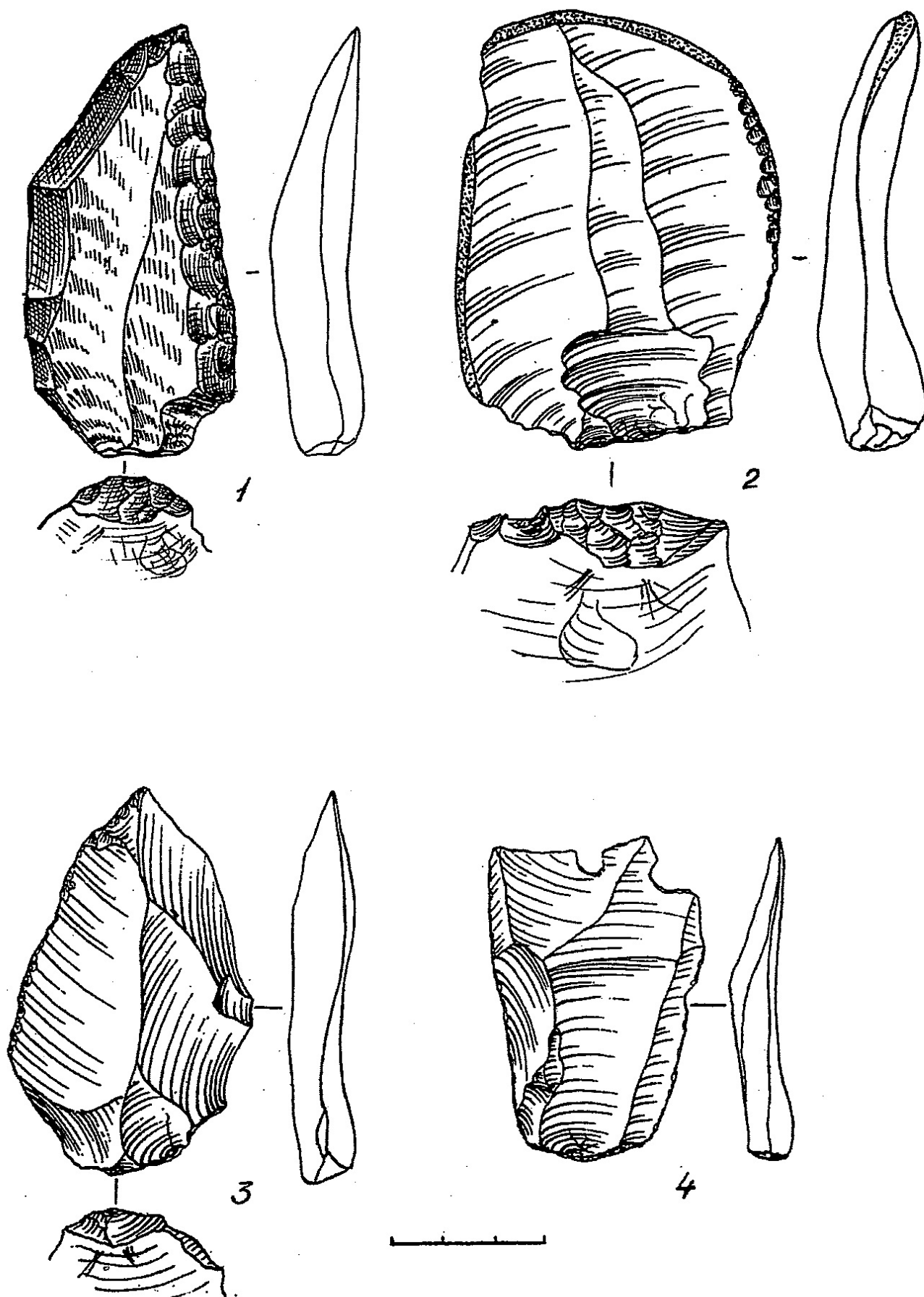
Wśród narzędzi występują: ostrze mustierskie, 3 ostrza lewaluaskie, dwustronny nóż-zgrzeblo, 6 jednostronnych narzędzi nożopodobnych i 3 tłuczki. Ostrze z drobnziarnistego piaskowca (ryc. 6: 1) ma formę wydłużonego trójkąta

z asymetrycznymi krawędziami bocznymi. Wierzchołek został złamany zapewne w czasie używania. Na wypukłej lewej krawędzi widoczny jest stromy retusz powierzchniowy, częściowo dwustopniowy. Ostrza lewaluaskie są nietypowe. Jedno z nich jest zrobione z małego, krępego, trójkątnego odlupka drugiej serii (ryc. 6: 2). Na górnej stronie ostrej części jest drobny retusz. Drugie ostrze, to wiór z ostrym zakończeniem, używany zapewne jako przekłuwacz, na którym zachowały się ślady używania w postaci wypolerowania (ryc. 8: 2). Trzecie ostrze, podobne do niego, jest wykonane z odlupka z drobnym retuszem na końcu. (ryc. 7: 3). Interesujący jest okaz dwustronnego zgrzebła-noża (9,0 x 5,7 x 2 cm) z ciemnego krzemienia turońskiego (ryc. 5: 2). Zrobione jest ono z masywnego odlupka, ponieważ na pięcie widoczne są fragmenty guzkowatej kory i ślady podłużnych odbić. Narzędzie było całkowicie obrobione z obu stron szerokim i drobnym retuszem, przy pomocy którego utworzono dwie krawędzie, jedną bardziej, drugą mniej wypukłą. Krawędzie schodzą się w górnej części i tworzą tępy wierzchołek.

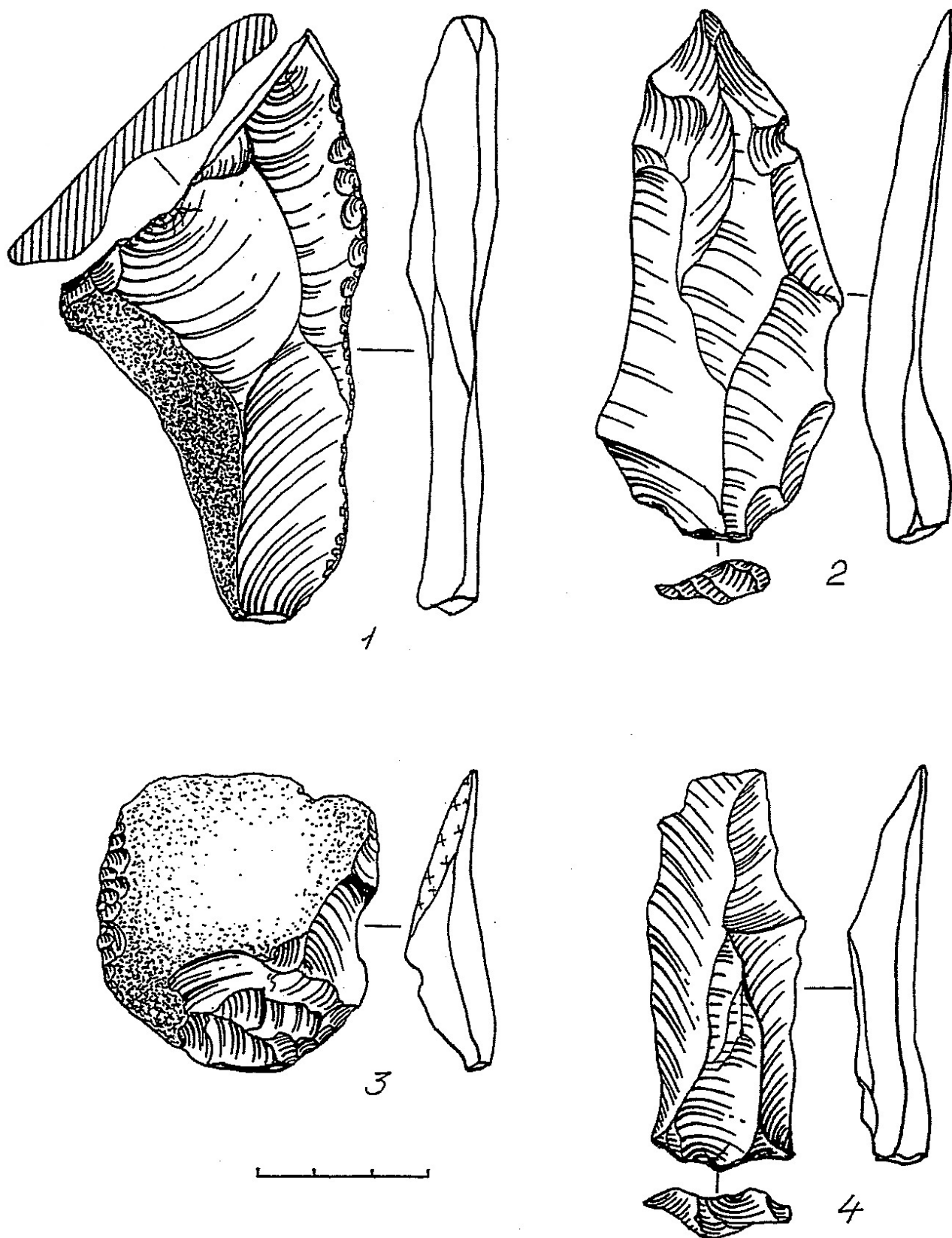
Można przypuszczać, że krawędzią pracującą była ta mniej wypukła, podczas gdy położona po przeciwnej stronie krawędź bardziej wypukła, pełniła funkcję tyłca. Narzędzie to zostało zaklasyfikowane jako „nóż typu środkowoeuropejskiego” (В. П. Григорьев 1990) lub jako mikocki nóż typu „Suchaja Meczетка” (Л. Кулаковская *et al.*, 1994). Znalezione na stanowisku Jezupol nożokształtne jednostronne narzędzia charakteryzują się naturalnym tyłcem i obecnością lub brakiem retuszu na krawędziach (ryc. 4: 1b, ryc. 7: 2), płaskim tyłcem (ryc. 8: 1), a także płaskimi odlupkami z drobnym, zaostającym retuszem (ryc. 7: 4, ryc. 8: 3). W zespole tym znaleziono także okaz trzyczwartelukowego noża z prostą, retuszowaną krawędzią pracującą (ryc. 7: 1). Jest on wykonany na wiórowatym odlupku lewaluaskim z facetowaną piętką. W niektórych klasyfikacjach takie formy określane są jako asymetryczne ostrza.

Jako tłuczki służyły płaskie piaskowcowe otoczaki rzeczne, ślady używania widoczne są na ich obwodzie. Jeden z nich ma kształt trójkątny (ryc. 4: 2) i częściowo zniszczoną przez uderzenia krawędź pracującą.

Wśród nieretuszowanych wiórowatych odlupków spotyka się formy typowo lewaluaskie, czterokątne (ryc. 8: 4) i trójkątne w przekroju poprzecznym oraz mikrowióry.

Ryc. 7. Jezupil. Narzędzia
 Fig. 7. Jezupil. Tools
 Рис. 7. Езупиль. Орудия труда

Ryc. 8. Jezupil. Wyroby krzemienne
 Fig. 8. Jezupil. Flint artifacts
 Рис. 8. Езупиль. Кремневые изделия

Odlupki bez śladów wtórnej obróbki są małe, z nieregularnymi graniami grzbietów. Brak typowych odlupków pochodzących z facetowania pięt rdzeni i retuszowania narzędzi. Wśród wszystkich odpadków produkcyjnych nie znaleziono ani jednego z drobnoziarnistego piaskowca, z którego zrobione są wspomniane ostrze i nóż. Jest to dowodem, że narzędzia te pochodzą spoza stanowiska.

Interesująca jest obecność wyraźnego elementu mikockiego (zgrzeblonóż) w zespole lewaluaskim. Jednak w licznych zespołach lewaluaskich Środkowej i Zachodniej Europy, często spotyka się pojedyncze narzędzia dwustronne i wyroby z szerokim retuszem powierzchniowym. Podobne „domieszki obcych form” znane są także ze wschodnioeuropejskich zespołów mustierskich z tradycją lewaluaską (Szajtan-Koba, Ю. Г. Колосов 1972).

Na podstawie pierwszych wyników badań stanowiska Jezupil stwierdzić można, że znaleziony tam zespół charakteryzuje się techniką lewaluasko-wiórową z facetowaniem pięt rdzeni. W typologii narzędzi dominuje tradycja mustierska z elementem mikockim. Pod względem sytuacji stratygraficznej stanowisko to jest datowane na końcową fazę ostatniego interglacjału.

Wprawdzie, ze względu na niewielką ilość znalezionych dotychczas zabytków (102 sztuki), porównanie z innymi zespołami mustierskimi nie jest pewne, jednak znaczny udział narzędzi (16%) i wyraźne cechy typologiczne i technologiczne pozwalają na wysnucie pierwszych wniosków dotyczących miejsca tego zespołu wśród zróżnicowanych przemysłów mustierskich Europy. Przede wszystkim należy podkreślić brak pewnej analogii z innymi zespołami środkowopaleolitycznymi Naddniestrza. Zespoły młodowskie charakteryzują się rozwiniętą techniką lewaluaską (А. П. Черныш 1965; 1982; 1987) i całkowitym brakiem narzędzi obustronnych. Tradycja ostrzy dwustronnych ze stanowiska Stinka (Н. К. Анисюткин 1972) zawierająca ostrza liściowate, ze-

spół ze stanowiska Pilipcze XI (О. С. Ситник 1992) bardziej przypominają protoseletien środkowoeuropejski, bez tradycji lewaluaskiej. Brak także pewnych analogii do zespołów lewaluaskich stanowisk: Ketrosy (Н. К. Анисюткин 1981), Proniatyn (О. С. Ситник 1985, А. С. Сытник 1994), północnomoldawskich stanowisk Buteshti i in. (Н. А. Керпачу 1973). Posuwając się dalej w kierunku wschodnim, pewne analogie można zaobserwować wśród wyrobów II poziomu stanowiska Szajtan-Koba na Krymie (Ю. Г. Колосов 1972). Znaleziono tam prawie identyczny dwustronny nóż, lecz cały zespół z Szajtan-Koba ma tyle oryginalnych cech, że nie można go włączać w jeden krąg kulturowy z materiałami ze stanowiska Jezupil. Analogie dla zespołu ze stanowiska Jezupil znaleźć można w Polsce. Na stanowiskach lewaluasko-mustierskich Zwierzyniec I, punkt P i Sowiniec (W. Chmielewski 1975; J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1977) analogiczna jest technika pierwotnej obróbki. Stanowiska te są także podobnie datowane, na interglacjal eemski, brak jednak w nich narzędzi dwustronnych, które występują licznie w zespołach mikocko-prądnickich (W. Chmielewski 1969) zwanych też zespołami typu Wylotne (J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1977). Najbliższe analogie do zespołu z Halicza widzą autorzy w zespole z warstwy A stanowiska Königsau w Niemczech (D. Mania, V. Toepfer, 1973), gdzie wyraźnie jest zaznaczona technika lewaluaska z dużym udziałem elementów wiórowych. Współwystępują z nią doskonałe, dwustronnie obrobione asymetryczne zgrzeblanoże, spotyka się także ostrza mustierskie, lewaluaskie ostrza wiórowe i inne typy narzędzi, podobne do występujących na stanowisku Jezupil.

Wprawdzie badania stanowiska Jezupil są wstępne i nie pozwalają na pewną rekonstrukcję cech techniczno-typologicznych zespołu, jednak już pozwalają na stwierdzenie istnienia „mostu kulturowego” pomiędzy środkowopaleolitycznymi kulturami Naddniestrza i Środkowej Europy.

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

- Анисюткин Н. К.
1972 *Листовидные острия с двусторонней обработкой со стоянки Стинка I*, Материалы и исследов. по археологии СССР, № 185, с. 88–94.
1981 *Археологическое изучение стоянки Кетросы*, [w:] *Кетросы. Мустьерская стоянка на Среднем Днестре*, Москва, с. 7–53.
- Безусько Л. Г., Богуцкий А. Б.
1986 *Нові дані про рослинність західних областей України у верхньому плейстоцені*, „Укр. ботанічний журнал” т. 43 (1), с. 47–51.
- Богуцкий А. Б.
1986 *Антропогенные покровные отложения Вольно-Подолы*, [w:] *Антропогенные отложения Украины*, Киев, с. 121–132.
1987 *Основные лессовые и палеопочвенные горизонты пепигляциальной лессово-почвенной серии плейстоцена на юго-западе Восточно-Европейской платформы*, [w:] *Стратиграфия и корреляция морских и континентальных отложений Украины*, Киев, с. 47–52.
- Григорьев В. П.
1990 *О возможностях выделения палеолита Кавказа*, [w:] *Палеолит Кавказа и сопредельных территорий*, Тбилиси, с. 97–102.
- Кетрапу Н. А.
1973 *Памятники эпох палеолита и мезолита*, [w:] *Археологическая карта Молдавской ССР*, Кишинев, т. 1, с. 1–176.
- Колосов Ю. Г.
1972 *Шайтан-Коба – мустьерская стоянка Крыма*, Київ.
- Кулаковская Л., Козловский Я., Собчик К.
1994 *Микокские ножи: определения и классификация*, „Археологический альманах”, Донецк, т. 3, с. 59–70.
- Морозова Т. Д., Богуцкий А. Б.
1981 *О строении гороховского почвенного комплекса на Вольинской довышенности и его возрастных аналогов в Польше*, [w:] *Вопросы палеогеографии плейстоцена ледниковых и перигляциальных областей*, Москва, с. 128–151.

Сытник О. С.

1985 Мустьєрска стоянка Пронятин поблизу Тернополя, „Археологія”, т. 50, с. 36–44.

1992 Середньопалеолітичні пам'ятки Борщівщини, „Літопис Борщівщини”, Борщів, т. 1, с. 11–15.

Сытник А. С.

1994 Мустьєрская стоянка Пронятин и ее место в палеолите Восточной Европы, „Археологический альманах”, Донецк, т. 3, с. 101–120.

Черныш А. П.

1965 Ранний и средний палеолит Приднестровья, „Труды Комиссии по изуч. четвертичн. периода”, Москва, т. 25, с. 1–137.

1982 Многослойная палеолитическая стоянка Молодова I, [w:] Молодова I. Уникальное мустьерское поселение на Среднем Днестре, Москва, с. 6–102.

1987 Эталонная многослойная стоянка Молодова V. [w:] Археология. Многослойная палеолитическая стоянка Молодова V. Люди каменного века и окружающая среда, Москва, с. 7–94.

Bogucki Andrej, Bogucki Aleksander, Wołoszyn P.

1994 Reperowy profil Bojanice i niektóre problemy badawcze lessowo-glebowych serii peryglacjalnych plejstocenu, [w:] Ogólnopolski Zjazd Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Przewodnik Wycieczkowy, Lublin, s. 246–249.

Chmielewski W.

1969 Ensembles Micoquo – Prondnikiens en Europe Central, „Geographia Polonica”, т. 17, s. 371–386.

1975 The Upper Pleistocene archaeological site Zwierzyniec I in Cracow, „Światowit”, т. 34, s. 7–60.

Kozłowski J. K., Kozłowski S. K.

1977 Epoka kamienia na ziemiach polskich (Stone Age in Poland), Warszawa.

Mania D., Toepfer V.

1973 Koenigsau, Berlin.

Sytnik A., Bogucki A., Wołoszyn P., Madeyska T.

1998 Wstępne wyniki badań środkowopaleolitycznych stanowisk lessowych Podola (Middle Palaeolithic loess sites in Podole – preliminary study). „Studia Geologica Polonica”, т. 113, s. 121–136.

Aleksander Sytnik, Andrej Bogucki, Teresa Madeyska

Mousterian site Iezupil by Galitch on Dniester: stratigraphy and culture

Summary

Iezupil – a new Middle Palaeolithic site, situated on Dniester, discovered 10 years ago (Fig. 1), was explored. Assemblage of 102 flint and stone artifacts was found concentrated by the remnants of a fire. The cultural layer was situated in A₂ horizon of the older part of Horokhov pedocomplex (Fig. 2), originated under forest. Therefore, these materials are dated to the younger part of the eemian (mikulino) interglacial.

For the flint industry, the levalloisian – blade technique is characteristic as well as presence of mousterian and micoque tradition of the artifacts production. The assemblage differs from the other Middle Palaeolithic sites of Podole (Sytnik *et al.*, 1997), but some analogies existed in Szajtan-Koba on Crimea, in Polish sites Zwierzyniec and Wylotne and first of all in Königsau in Germany.

Александр Сытник, Андрей Богущкий, Тереза Мадейска

Мустьєрская стоянка Езупиль под Галичем на Днестре: стратиграфия и культура

Резюме

Новое среднепалеолитическое местонахождение Езупиль было открыто 10 лет тому назад. Комплекс из 102 кремневых и каменных артефактов был обнаружен главным образом около размытого в древности кострища. Культурный слой залегал в горизонте А₂ гороховского педокомплекса (рис. 2), переотложен. Этот факт позволяет датировать археологические находки временем ранней поры ээмского (микулино) интергляциала.

Кремневая индустрия выглядит леваллуазской, пластинчатой, фацетированной, с элементами мустьерской и микокской традиции в изготовлении орудий труда. Комплекс отличается от других среднепа-леолитических памятников Подолии (Сытник и др. 1998), но имеет некоторые черты сходства с Шайтан-Кобой в Крыму, Звезинцем и Вылотне в Польше, а также с первым слоем Кенигсауе в Германии.